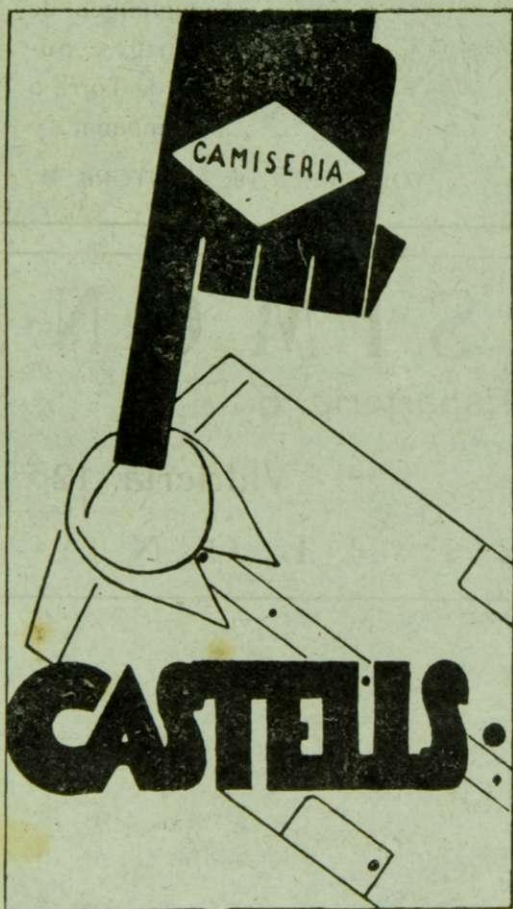


Emporion

ANY V

Segona època

NUM. 290



SUMARI

Lleus Comentarís. L'Exposició Joaquim Mir, per Josep Castells. — Vers & Prosa: Caramelles. Cant de Primavera, per Lucianus. — En Pro de la Llengua, per P. Castells. — De col·laboració: El Monestir de Ripoll, per Josep Armengol i Vilalta. — Premsa: El que consum Barcelona. — Notícies.

Bordallo i Ruiz

Saló Hollywood

PENTINATS ESTIL CINE (CREACIONS)

Boqueria, 6 - Telèfon, 24.266

Barcelona

FUMADORS...!

Fumeu sempre el paper català

CARLETS

Fabricat per

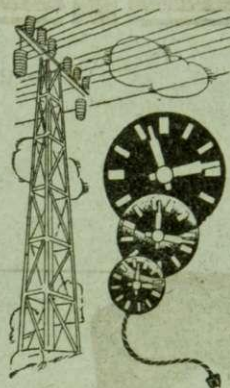
F. RIUS

de

OLOT

Rellotgeria

Anicet Quer



Rellotges de to-
tes classes i
marques.

Especialitat en
Rellotges
Elèctrics.

I muntatges de
Rellotges pú-
blics de Torra o
Campanar.

TORROELLA DE MONTGRI

F O N D A S I M O N

SERVEI A LA CARTA I A COBERTS
SALONS ESPECIALS PER A CASA-
MENTS, BATEIGS, ETC.

PREUS ECONÓMICS

Telèfon, 17992

B A R C E L O N A

Esparteria, 6

i
Vidrieria, 12

DISPONIBLE

Emporion

PERIODIC QUINZENAL

ANY V
SEGONA
EPOCA

Torroella de Montgrí, 29 de març de 1936.

PREUS DE SUSCRIPCIO

Torroella, un any
Fora, un any
Estranger, un any

5 pessetes
3'50
6'50

Núm. 290

ELLS COMENTARIS

L'Exposició Joaquim Mir

El 14 propassar Joaquim Mir va obrir la seva exposició de pintures a la Sala Parés de Barcelona. L'esperàvem com candaleies aquesta exposició. Quan Mir treballava a Torroella, preparant l'exposició, diverses vegades ens ocupàrem de la personalitat del pintor i de la tasca que realitzava. En contemplar les seues teles tan fresques que la pintura hi regalimava, nosaltres pensàvem: Ah, quan s'exhibeixin; quin reclam per Torroella! I ja hi som. Llegiu les ressenyes d'art que publica la premsa barcelonina. Els elogis a l'artista són unànims, i al costat d'aquests elogis sempre hi trobareu una descripció vibrant del nostre paisatge. Segons un crític, Mir l'ha descobert aquest paisatge. Segons un altre, és el paisatge que ha desvetllat en Mir «todo su poder de creación». El cas és que s'han trobat dos elements insuperables i del seu contacte ha brollat per una part

«una ressonància lluminosa», una harmonia vibrant i sorprenent que l'ha rejuenit. Per l'altra «el punto de incomparable conjunción de la Costa Brava con la tierra llana». Voleu un maridatge n'és feliç?

Però no s'atura aquí l'elogi arborat al nostre paisatge. Vegeu com el descriu un dels més renomats crítics:

»El Estarlit es uno de los paisajes más ricos en sugestión para un pintor del temperamento de Joaquín Mir

Un cabo abrupto cubierto de la verdor de los pinos se levanta ante la desnudez espectacular de las islas Medas y se une con el arco de una playa dilatada. Las casas forman una zona estrecha, apoyada en un bajo muelle que da un aire italiano a este espacio de nuestra marina. Paisaje que rebosa de sol, sin agua, con arenales dorados y piedras moradas, con

un azul tan intenso, que hace resaltar vigorosamente las líneas blancas de la espuma, en el mar, y las manchas blancas de las paredes, en el pueblo. El aire tiene, los más de los días, una nitidez que deslumbra. Todo parece estar situado en primer término. Todos los contornos se distinguen con una perfecta concreción. Allí, la naturaleza es tan fuerte, que solo un temperamento como el de Joaquín Mir puede averse a dominarla. Es del Estarrit, uno de estos paisajes en que el presente borra por completo el recuerdo del pasado. Allí, el artista queda desarmado y a la merced de la impresión del momento. Todos los recursos de una formación académica no sirven allí de gran cosa, a menos que el artista que se le enfrenta no lleve en su interior un vasto mundo imaginario de una fuerza equivalente.»

Si en tenia de raó Mir quan ens deia: —Haurem de demanar una subvenció a les Associacions de Turisme.

L'exposició que comentem consta de 34 obres. Gairebé la totalitat sobre temes de l'Estarrit. Fixeu-vos amb els títols: *Sardana. Illes Medes i l'Estarrit. Pau Marina. Dia núvol (Les Medes). Barri mariner. Desferres. Carrer del Congre. L'Estarrit. Costa vermella. La cleda. Vida de costa. Aiguamoix. El mas pobre. L'horta d'en Artigues. Les Medes. Els maigs de l'Estarrit. Tamariu. Cap tard. Marina de l'Estarrit. Barri de l'Escola. Horters. Tamarius i oques. Suburbi. Paisatge de l'Estarrit. Gitanos a la platja. Marinera. Can Judes. Barquès al sol.*

Voleu un índex més descriptiu i, per nosaltres, més afalagador? I com a coronament d'aquest enunciat hom diu que Mir posat a descobrir, ha descobert un verd incomparable en el mercat de Torroella que l'hi ha inspirat una tela que l'acosta més que mai a Fortuny, per la vi-

bració i la singular bellugadissa que hi palpita.

Felicitem des d'aquestes planes al nostre il·lustre amic i rebi, sense necessitat de demanar-ho —com deia, referint-se a les Associacions de Turisme— una subvenció il·limitada de respecte i de gratitud d'aquest torroellenc que tant i tant l'admira.

JOSEP CASTELLS

VERS & PROSA

C A R A M E L L E S

Cant de Primavera

Quan ressuscita el Crist, tot es fa dia,
tot és vida i claror;
el blat floreix en ones d'alegria,
ressuscita l'amor.

La resplendor del Crist els móns encanta,
i naix un Dia fet de llums de cel,
i la terra és més pura i és més santa,
i de la vida es va fonent el gel.

Renaix l'amor, les coses tornen belles
de l'ardent vida que renova el cor;
s'encenen en el món les meravelles
i l'horitzó esclata en laves d'or.

Ja fuig l'hivern, la primavera esclata
sota els clarins deixondidors d'abril,
del camp i el bosc sorgeix la serenata
—colors i flaires— per l'amor gentil.

I vós, donzella encisadora i pura,
en flor els prats i els camps verds d'ufanor,
el Crist, d'Amor excelsa, triomfadora:
campanes sou de resurrecció.

S'obre el meu cor com una cistella;
 les vostres roses tireu-hi, si us plau:
 als cors dels joves —com una rosella
 entre blats rossos —l'amor dolça escau.

Quan ressuscita el Crist, tot es fa dia,
 tot es vida i claror;
 el blat floreix en ones d'alegria,
 ressuscita l'amor.

LUCIANUS.

En Pro de la Llengua

Tinc a les mans una estadística publicada per la Secció de Dialectologia Catalana, del benemèrit Institut d'Estudis Catalans, corresponent a l'any 1930, sobre el total d'individus que parlen la nostra gloriosa llengua. Segons les dades d'aquesta estadística el nombre d'individus que parlen català es resumeix així:

A Catalunya.	2 785.110
A Balears	365.512
A València	1.543.102
A Aragó	82.885
A França	220.130
A Alger	12.681
A Andorra	5.271
Total	5 014 681

De les referències, doncs, extretes d'aquesta estadística, podem afirmar que actualment parlen en català més de cinc milions de persones. Ningú no ens podrà negar que resulta una xifra considerable, i més, si tenim en compte, que l'estadística de referència data de l'any 30 i que en el curs d'aquests anys, com a resultat

de l'augment de natalitat sobre la mortalitat en en el cens de població, el total consignat ha experimentat encara, un major guany.

Aquests efectius de cinc milions d'individus que parlen català, i que per tant, podem considerar com a germans nostres, m'han fet reflexionar seriosament sobre l'evident importància i el remarcable abast expansiu de la nostra llengua. D'aquests cinc milions d'individus quants n'hi ha que s'han preocupat d'estudiar amb veritable amor i amb l'afany vivíssim de conèixer plenament tot el contingut i la riquesa de matisos de la llengua catalana?

Existeix, realment, per desgràcia, una gran desproporció entre el nombre d'individus que parlen català i els que, d'entre aquests, s'han preocupat i es preocupen seriosament d'aprofundir la coneixença de la pròpia llengua, esforçant-se a voler escriure el català d'una manera correcta d'acord amb les normes dictades per l'il·lustre Pompeu Fabra. Es clar que un dels inconvenients més grans, potser la causa principalíssima, és que no hi hagi un principi d'ensenyament a base de l'escola primària on els infants i adults puguin formar la seva intel·ligència i la seva educació fonamentada en la llengua materna. Cal insistir sobretot en la necessitat de l'escola essencialment catalana.

En resum, venim a dir, que ens trobem de cara a un seriós problema; es parla molt en català, però, s'escriu i s'estudia menys sobre el nostre idioma. Ultra la raó apuntada no oblidéssim pas que cal lluitar en contra d'una general apatia en contrast amb el «patriotisme» practicat, ara més que mai, per la nostra gent. Un exemple: no fa pas molt temps a L'Ateneu Montgrí de la nostra vila s'organitzà un curs de gramàtica catalana, absolutament gratis, a càrrec del poeta i apòstol de la llengua a casa

nostra, Mn. Francesc Viver. Els que seguirem aquelles lliçons lamentarem la manca d'ambient i l'escassa concurrència que ens acompanyava. Hem de fer una excepció; l'element femení manifestà un major interès i un amor a la cultura ben lluny de sentir pels aspirants a «savi» del sexe contrari. Les lliçons de gramàtica catalana moriren del mateix mal que han mort totes les tentatives espirituals. Jo crec, però que malgrat tot, tard o d'hora arribarà l'ansiat moment en el qual el poble, amb aquest cinc milions d'individus que parlan català sentirà la necessitat d'acréixer el coneixement de la llengua i de la cultura pròpia. Dia vindrà, i potser més aviat del que podem creure, que qui no escrigui correctament el català, serà considerat més que un semi-analfabet, un mal patriota. Llavors pendrà efectivitat la frase de Prat de la Riba, seny ordenador de Catalunya: «Per a conèixer un poble s'ha de posseir la seva llengua, per a apreciar la seva literatura s'ha de conèixer la llengua en que està escrita...»

P. CASTELLS

DE COL·LABORACIÓ

El Monestir de Ripoll

No es pot afirmar en concret la data en què aquest Monestir fou edificat. Sembla, però, que Recared el manà construir en el segle VI; en el segle VIII, els àrabs acabdillats per l'emir Alahor invadiren el país, destruïren el Monestir i feren emigrar els habitants. En tornar aques s a llur territori, passaren alguns anys abans d'em-

pendre la reconstrucció del temple, la qual tingué lloc en temps de Carlemany, si bé va ésser destruïda poc temps després.

Guifré I pot ésser considerat com el veritable fundador del Cenobi, car després de conquerir aquelles valls, en el segle IX, erigí el monestir i hi instal·là els monjos benedictins els quals nomenaren Daguí per abat llur.

La consagració del temple tingué lloc l'any 888 i en dit acte féu nombroses donacions i oferí el seu fill Rodolf i tota l'herència d'aquest.

A la mort de Guifré ocorreguda l'11 d'agost de l'any 898, fou enterrat en el Monestir d'acord amb el seu desig que el Cenobi servís de panteó per a ell i els seus successors.

Una segona dedicació tingué lloc després de realitzades algunes transformacions en temps del comte Miró l'any 935.

Alguns anys més tard, l'abat Arnulf començà la construcció del primitiu claustre i emprengué altres reformes, morint durant el transcurs de les obres les quals foren acabades per Witisclat l'any 977, consagrant-se novament el temple el 17 de novembre del mateix any.

Elegit abat en 1008 Oliva fill d'Oliva Cabreta projectà una transformació total del Cenobi, enderrocà completament l'antic edifici i en 1020 donà començ a les obres les quals duraren onze anys; aquest temple és el que serví de model per a la restauració realitzada en el segle XIX.

L'església és romànica i de planta de creu llatina, acabada amb 7 absis. Té al davant un atri de cinc arcs semicirculars que reposen sobre columnes estriades.

L'interior consta de cinc naus cobertes amb voltes de mig canó i sobre el creuer s'hi aixeca una cúpula vuitavada.

El campanar té forma de torre quadrada amb quatre pisos de finestres amb arcs de mig punt i terminar amb marlets.

La portada és considerada com l'exemplar més important de tots els que existeixen de l'estil romànic; en ella hi són representades en alt relleu al·legories de la glòria, escenes del Vell i Nou Testament, símbols dels mesos de l'any, reproduccions de treballs rurals de l'època i presidint aquest conjunt la imatge de l'Omnipotent.

El nou temple fou dedicat el 15 de gener de 1032 si bé el claustre no s'inagurà fins el segle següent en temps de Ramon de Berga (1171-1205). Dir claustre és de forma quadrada, amb dos pisos de columnes pariades sostenint arcs de mig punt.

El treball dels capitells és molt remarcable; tots són diferents i representen escenes completes de la història eclesiàstica i de la profana, de la mitologia i la fauna, reproduccions dels costums primitius de la vall abundant-ne d'altres ornats amb fullatge, dibuixos geomètrics o reproduint el capitell clàssic. En aquest claustre reposaven les despulles dels comtes de Barcelona que visqueren abans de la unió amb Aragó època en la qual el panteó reial passa a Poblet.

Els abats tenient jurisdicció civil sobre tots els territoris del Monestir fins l'any 1819 en què fou suprimida i els monjos degueren abandonar el Cenobi al qual pogueren retornar tres anys més tard.

Aquesta última etapa de la vida monacal, durà poc temps: l'any 1835 el monestir fou incendiat i saquejat, quedant completament destruit. Res no quedaria d'aquest monument a no ésser pel zel del Dr. Morgades, qui essent bisbe de Vic i amb l'ajut d'importants institucions culturals de la nostra terra, emprengué la reconstrucció total del temple. Les obres començaren l'any 1863 dirigides per l'arquitecte Elies Rogent, acabant-se l'any 1888, justos mil anys

després de la primera dedicació en temps de Guifre I.

Finalment foren trasllades a l'interior del temple les cendres dels comtes, que l'any 1835 havien reposat en el claustre i que en l'esmentat any foren profanades. En substitució de l'antiga imatge de Sta. Maria, també desapareguda entre les flames, es col·locà en l'altar major un mosaic representant la Verge i que fou ofrenat pel Papa Lleó XIII.

Catalunya recobrava així un dels monuments que més recorden la seva història i si bé de l'antiga construcció no en queda més que la portada i part del claustre, en l'encertada reedificació de que ha estat objecte hi reviu l'esperit de la cultura artística de l'edat mitjana

JOSEP ARMENGOL I VILALTA

BARCELONA

PREMSA

El que consum Barcelona

Sota aquest títol acaba d'ésser publicat a *Agricultura i Ramaderia* un estudi comparatiu de l'evolució en la quantitat i qualitat d'aliments que consum Barcelona.

El Senyor Francesc Santacana, autor d'aquest article, aprofità el seu pas per la Conselleria Regidoria de proveïments de la nostra ciutat per a investigar les conseqüències econòmiques que podrien reportar a la nostra ramaderia i a l'agricultura, un desplaçament en les preferències gastronòmiques dels consumidors.

Estem d'acord amb la suggerència del senyor Santacana, sobre la necessitat que siguin divulgades per les autoritats competents, les estadístiques de consum, per tal que serveixin

d'orientació als productors camperols.

Els nostres lectors poden demanar un nú-

mero de mostra a l'administrador d'Agricultura i Ramaderia i els serà tramés gratuïtament

NOTICIES

ATERRATGE.— Dies passats una avioneta italiana descendí a la platja de l'Estartit en aterratge forçós per manca d'essència. Un cop provada de l'indispensable element emprengué novament el vol.

NOCES.— La nostra distingida amiga, col·laboradora d'EMPORION i cultiu professora del Magisteri Na Rita Vallespi, ha conretat matrimonial enllaç amb el conegut metge senyor Manuel Giménez. Per molts anys.

AVIS D'ADMINISTRACIO

Als subscriptors que no han satisfet la subscripció de l'any passat, i als quals hem enviat el rebut, demanem que tinguin la bondat d'enviar-nos el seu import, del contrari retirarem la remesa.

PROPAGANDA.— Al Cinema Montgrí el comunista Gorkin donà una conferència. Hi va assistir força públic.

ASSALT — El taller mecànic del senyor Mari Comas fou violentat per uns desconeguts. L'acte es portà a cap a la nit. S'ignoren els motius de l'atracament, car si bé el desplaix fou regirat de dalt a baix de no s'hi trobà a mancar cap objecte. Els malfactors no han estat descoberts.

BONA PESQUERA — A l'Estartit i altres poblacions de la costa, s'ha registrat una abundància de pesca desacostumada. Una «mola» de sardina envaï la platja, fins a tal punt que, cap el tard, arribava a sortir de l'aigua atreta pel llum del màstil. Ara va bé.



NECROLOGICA.— Ha traspasat el conegut torroellenc i bon amic nostre senyor Anselm Casellas. A. C. S. El difunt, en els seus bons temps havia desplegat una gran activitat en tots els ordres de la vida. Fou dels primers en muntar una empresa cinematogràfica quan encara aquest nou espectacle tenia una situació tan incerta. Ocupà també diversos càrrecs públics entre ells, l'alcaldia de la nostra vila. Re-

posi en pau el dissortat amic, i rebí la seva vídua, fills i família tota el testimoni del nostre condol (A. C. S.)

CARAMELLES. — Un grup de cantaires prepara unes caramelles sota la direcció del mestre Dabau, el qual n'ha escrit la música. La lletra és original del ferm cantaire Garriga. Els desitgem un bon èxit.

CONTRACTES. — Les nostres societats de ball han estat malineres per tal d'assegurar-se una cooperació musical excel·lent en vistes a la festa major d'enguany. Se'ns diu que la Societat «Esplai» comptarà amb «Els Montgrins» i la Societat «Montgrís» amb «La Principal» de La Bisbal. Ja la ballarem.

Aquest número ha passat per la censura.

NATALICI — El nostre particular amic, professor que fou de l'Escola Graduada d'aquesta vila i que actualment exerceix el mateix càrrec a Ribas de Freser, senyor Alfons Navarro, ens comunica el natalici de la seva filleta Montserrat, primer fruit del seu matrimoni amb la distingida mestressa senyora Montserrat Pich. Els felicitem cordialment.

«**BAIX EMPORDÀ**» — El prestigiós setmanari catalanista «Baix Empordà» ha reprès la seva publicació centralitzant la seva redacció a l'entitat «Escut Emporità» de la Bisbal. Per aquest motiu saludem el vell col·lega desitjant-li una llarga i pròspera actuació.

diu que probablement l'elecció de Pubilla de Torroella 1936, tindrà lloc el dia 5 d'abril, organitzant el festival la societat «Esplai».

Com és sabut l'elegida haurà d'anar a Barcelona al Certamen per a l'elecció de Pubilla de Catalunya.

**DISPENSARI DE LLUITA ANTITUBER-
CULOSA I ACCIO SOCIAL DE LES CO-
MARQUES GIRONINES.** — Serveis prestats en el mes de febrer del 1936 en els diferents consultoris del mateix:

Malalts que han passat pel dispensari, 969.

Malalts visitats per primera vegada, 35.

Detall dels treballs efectuats: Visites, 299; Radiografies, 20; Radioscòpies, 55; Anàlisis, 160; Reaccions intercutànies, 17.

Tractaments, 930; Intervencions quirúrgiques, 1; Pneumotòrax, 12; Injeccions Hipodèrmiques, 661; Injeccions Endovenoses, 50; Tractaments amb sanocrisina, 158; Tractaments amb tiou sulfats, 30; Cures, 10; Sol d'altura, 10.

Medicaments lliurats (a part d'injectables): Específics farmacèutics, 243, a 195 malalts.

**SERVEI DE VACUNACIO ANTITUBER-
CULOSA AMB LA VACUNA «CALMETTE
GUERIN».** — Vacunacions fetes en el mes de febrer: Nadons vacunats a la capital per via bucal, 16; Nadons vacunats a la capital per via hipodèrmica, 0; Nadons revacunats a la capital, 26; Nadons vacunats en els pobles de les Comarques Gironines per via bucal, 158; Nadons vacunats en els pobles de les Comarques Gironines per via hipodèrmica, 3; Nadons revacunats en els pobles de les Comarques Gironines per via hipodèrmica, 2.

R.C.A. Radiola

Radioients

Abans d'adquirir el vostre aparell, demaneu una prova sense compromís del

 **R. C. A. RADIOLA** 

la marca que avantatja totes les marques. El model 1936 entre altres innovacions que són moltes, va equipat amb làmpares metàl·liques patent R. C. A.
Venda a llargs terminis.

AGENT: _____

FLORENCI CARBO

Carrer Montgrí, 6

TORROELLA DE MONTGRI

GARATGE PARC

PUPIL·LATGE D'AUTOMOBILS
Gasolines Petrolis Grasses etc.
SERVEI PERMANENT

Saló de Sant Joan, 2 i 4 - Telèfon 50.569
B A R C E L O N A

HOTEL EUROPA

ESPLENDIDES HABITACIONS
AMB AIGUA CORRENT I BANY.
SERVEI A LA CARTA I MOLT
ECONOMIC. PENSIO COMPLE-
TA, VUIT PESSETES.

AQUEST HOTEL ESTA SITUAT
AL PUNT MES CENTRIC DE LA
CIUTAT I AMB VISTES
A LA RAMBLA

BOQUERIA 12 (Tocant a la Rambla)

B A R R E L O N A

Cinema Montgrí

Telèfon, 32.

Diumenge, 29 de març de 1936.

SEMPRE EL MILLOR PROGRAMA

La Viuda Soltera

per SIM VIVA - MONA GOYA

Pobre Cenicienta

Dibuix «Paramount»
en colors.

Actualidades Mundiales

Revista «Paramount»
explicada en espanyol.

Un secuestro sensacional



En espanyol, amb

Dorothea Wieck

secundada per

Alice Brady - Baby Le Roy

Jack La Rue - George Barbier

DIUMENGE
VINENT

LAS CRUZADAS